

Odovzdávanie viery v rodine (I)

Rodina je vyhňou charakteru a osobnosti dieťaťa, je miestom, kde láska k Bohu zapúšťa korene. Prvá časť článku o odovzdávaní viery v rodine.

29.10.2012

Odovzdávanie viery v rodine (I)

Rodina je vyhňou charakteru a osobnosti dieťaťa, je miestom, kde láska k Bohu zapúšťa korene. Prvá časť článku o odovzdávaní viery v rodine.

Každé dieťa je prejavom dôvery, ktorú Boh vyslovuje rodičom, keď im zveruje syna či dcéru, povolaných k večnému šťastiu. Viera je tým najlepším dedičstvom, ktoré môžu rodičia odovzdať svojim deťom. Je to tá jediná vec, na ktorej skutočne záleží, pretože viera dáva nášmu životu ten pravý zmysel. A Boh nikdy nedáva človeku poslanie bez toho, aby mu k jeho vykonaniu nedal aj potrebné prostriedky. Preto žiadne ľudské spoločenstvo nie je lepšie vybavené ako rodina, aby zabezpečilo to, že viera môže zapustiť korene v detskom srdci.

Osobné svedectvo

Výchova detí v katolíckej viere zahŕňa viac, než len vieroučné otázky, vyžaduje si tiež odovzdávanie spôsobu života. Božie slovo je účinné aj samo osebe, no Boh chce, aby sa pri jeho šírení využívala aj sprostredkovateľská úloha ľudského

svedectva. Evanjelium je presvedčivé pre iných ľudí vtedy, keď sa aj žije. Obzvlášť to platí v prípade detí, ktoré majú ťažkosti rozlišovať čo bolo povedané, kto to povedal, hlavne keď niečo hovorí otec či mama. Preto keď vidia otca alebo mamu modliť sa, má to pre nich osobitný význam a hodnotu.

Rodičia tak majú najvýhodnejšiu pozíciu pri sprostredkovaní viery svojim deťom. Nielen slovom, Boh od nich očakáva, že budú zbožne a dôsledne žiť svoju vieru. Osobné svedectvo rodičov by malo byť stále evidentné, mali by dávať príklad svojim deťom prirodzeným spôsobom, bez akéhokoľvek predvádzania sa. „Nech vás len vidia modliť sa. Aj ja som tak vídaval svojich rodičov a vrylo sa mi to do srdca. A keď vaše deti budú už v mojom veku, s láskou si spomenú na otca a matku, ako ich prinútili samotným príkladom a úsmevom,

dávali im zdravú, potrebnú náuku, bez toho, aby ich do toho naháňali.“ (I)

Niekedy deťom stačí vidieť radosť na tvárach rodičov po spovedi, aby sa im v srdciach upevnila viera.

Vnímavosť dieťaťa nemožno nikdy podceňovať. Veľmi dobre poznajú svojich rodičov, ich dobré stránky, aj nedostatky. Čokoľvek, čo sa rodičom podarí urobiť, ale aj to, čo sa im nepodarí, je pre nich signálom, ktorý pozitívne alebo negatívne ovplyvňuje ich vývoj.

Pápež Benedikt XVI. neraz prízvukoval, že zdrojom hlbokých zmien v inštitúciách a ľuďoch sú zvyčajne svätci, a nie učení a mocní ľudia: „Pri významných historických míľnikoch boli práve svätci tými skutočnými reformátormi, ktorí často pozdvihovali ľudstvo z temných údolí, do ktorých sústavne riskuje

svoj pád, a prinášali svetlo vždy, keď to bolo potrebné“. (2)

Niečo podobné sa deje aj v rodine. Samozrejme, rodičia potrebujú získať aj tie najlepšie pedagogické prostriedky na odovzdávanie viery, a usilovať sa o formáciu, aby mohli deti efektívne učiť. To najdôležitejšie však je, aby sa sami rodičia snažili o dosiahnutie vlastnej svätosti. Osobná svätosť so sebou prináša ten najlepší spôsob ako učiť vieru. „Skúsenosti z celého kresťanského prostredia dokazujú, aké dobré účinky plynú z tohto prirodzeného a nadprirodzeného úvodu do života zbožnosti, ktorý poskytuje teplo domova. Deti sa učia dávať Boha na prvé a najdôležitejšie miesto vo svojich prejavoch lásky. Učia sa vidieť Boha ako svojho Otca a Máriu ako svoju matku a učia sa modliť sa podľa vzoru svojich rodičov. Veľmi zreteľne sa takto ukazuje, aký nádherný apoštolát rodičia majú a

akou povinnosť je pre nich žiť naplno kresťanský život modlitby, aby mohli komunikovať svoju lásku k Bohu aj voči svojim deťom, a toto je niečo viac, než len samotná výučba viery“.

(3)

Atmosféra dôvery a priateľstva

V súčasnosti môžeme pozorovať ako mnohí mladí ľudia – hlavne v období dospievania – ochabnú vo viere, keď je táto vystavená skúškam. Dôvody môžu byť veľmi rozmanité: či už tlaky spohanštelého prostredia, alebo rovesníci zosmiešňujúci náboženské presvedčenie iných ľudí, učiteľ presadzujúci ateistický svetonázor, alebo znevažujúci význam Boha. No vážnymi sa tieto krízy môžu stať len vtedy, keď tí, ktorí sú im vystavení, nie sú schopní otvoriť svoje srdce tým správnym ľuďom a požiadať ich o radu.

Dôležité je, aby rodičia pestovali atmosféru dôvery vo vzťahu k deťom,

aby im boli vždy k dispozícii, aby sa im venovali. „Deti – dokonca aj tie neskrotné a neposlušné – vždy vyžadujú túto súdržnosť a blízkosť rodičov. Je to otázka dôvery. Rodičia by mali vychovávať svoje deti v atmosfére priateľstva, nikdy im nedávať najavo, že im nedôverujú. Mali by im poskytnúť slobodu a učiť ich, ako s ňou zaobchádzať, spolu s osobnou zodpovednosťou. Je lepšie pre rodičov, ak sa niekedy nechajú aj „prekabátiť“, pretože preukazovaná dôvera vzbudí u detí pocit hanby, ak ju zneužijú – a potom to aj napravia. Na druhej strane ak nemajú žiadnu slobodu, ak vidia, že im nikto nedôveruje, budú mať vždy sklony rodičov klamať.”(4) S touto radou nie je potrebné vyčkávať až do obdobia dospievania detí, v praxi je užitočná už aj pri veľmi malých deťoch.

Rozhovor s vlastnými deťmi môže byť nielen príjemný, ale aj tým najlepším

spôsobom ako pestovať s nimi skutočné priateľstvo. Keď medzi dvomi ľuďmi funguje vzťah dôvery, vytvára sa medzi nimi premostenie, ktoré umožňuje otvoriť si srdce, rozprávať o svojich starostiach a problémoch, a je to aj dobrý spôsob, ako sa navzájom lepšie spoznávať. Aj keď je pravdou, že v istom veku je ťažšie dosiahnuť túto blízkosť s deťmi, rodičia by sa vždy mali snažiť byť „najlepšími priateľmi svojich detí – priateľmi, s ktorými sú ochotní zdieľať svoje ťažkosti, ktorí ich vypočujú, keď hovoria o svojich problémoch, ktorí im pomôžu účinným a sympatickým spôsobom.

(5)

V takejto atmosfére priateľstva sa deti dozvedajú o Bohu prijateľnou a atraktívnou formou. Vyžaduje si to, aby rodičia so svojimi deťmi trávili čas, ten tzv. „quality time“, čiže aby to boli chvíle, kedy sa im naplno venujú. Deti by mali cítiť, že rodičov

skutočne zaujímajú ich záležitosti, že sú dokonca ochotní kvôli nim odložiť aj svoje problémy nabok. Preto by mali byť pripravení aj vypnúť televíziu, počítač – jednoznačne obrátiť svoju pozornosť od iných vecí k deťom – keď syn či dcéra príde a chce s nimi hovoriť o tom, čo ich trápi. Musia byť tiež ochotní zredukovať čas venovaný práci, aby ho mohli stráviť s rodinou. Mali by vyhľadávať také voľnočasové aktivity, ktoré umožňujú rodine dobre sa porozprávať.

Tajomstvo slobody

Tam kde funguje pravá sloboda, ľudia nerobia vždy len tie správne veci, nesprávajú sa vždy podľa očakávaní, ktoré sa do nich vkladajú. Človek niekedy koná s tým najlepším presvedčením, a pritom to dopadne zle, alebo aspoň zdanlivo zle. V takýchto prípadoch nemá zmysel obviňovať seba či iných. Neexistujú

tu žiadne zázračné formulky. Každý má svoj vlastný život, svoj štýl, osobný spôsob nazerania na veci a ich posudzovanie. Platí to aj pre deti, ktoré aj keď žijú v rodine vo veľmi podobných podmienkach, predsa len majú odlišné záujmy a starosti.

Táto rozmanitosť však nie je prekážkou, skôr rozširuje horizonty výchovného pôsobenia. Umožňuje, aby výchova prebiehala v rámci osobných vzťahov, bez stereotypov. Súčasne odlišné schopnosti a charakter detí, podnecujú využívanie širokého spektra výchovných prístupov. Preto aj keď je cesta viery tou najosobnejšou cestou – ide tu o najhlbšie vnútro ľudskej bytosti a osobný vzťah k Bohu – každému človeku je možné na tejto ceste pomáhať. V osobnej modlitbe môžeme starostlivo zvažovať osobitné charakteristiky každého dieťaťa. Boh nám dá potrebné svetlo, aby sme potom konali účinne.

Odovzdávanie viery nie je ani tak stratégiou či programom, ako skôr úsilím pomôcť jednotlivcovi objaviť Božie plány v jeho živote. Chceme preto každému pomôcť, aby mohol sám dospieť k poznaniu, v čom sa potrebuje zlepšiť, v čom sa potrebuje zmeniť. Je len samozrejmé, že my sami nedokážeme zmeniť nikoho – ľudia sa menia preto, že to chcú.

Konkrétne oblasti

Ďalej treba spomenúť niektoré konkrétne oblasti, ktoré majú veľký význam pre odovzdávanie viery deťom. Na prvom mieste to zrejme budú prejavy zbožného života v rodine, blízkosť k Bohu v modlitbe a sviatosti. Keď rodičia „neskrývajú“, dokonca ani len neúmyselne tieto prejavy, ich vzťah k Bohu sa prejavuje skutkami, ktoré Ho sprítomňujú v rodine prirodzeným spôsobom, rešpektujúc autonómnosť dieťaťa. Požehnanie jedla pri stole,

ústna modlitba s mladšími deťmi ráno a večer; keď ich učia ako sa obracať ku svojmu anjelovi strážcovi, ako prejaviť malé láskavosti Panne Márii, to všetko sú konkrétne spôsoby ako v deťoch pestovať cnosť nábožnosti. Je to pre ne ten základ, ktorý ich bude sprevádzať po celý život.

Ďalším dôležitým prostriedkom je kresťanská náuka. Nábožnosť bez znalostí je veľmi zraniteľná voči intelektuálnemu tlaku, ktorému budú deti vystavené po celý život. Potrebujú si vedieť obhájiť svoju vieru aj teoreticky aj prakticky. Samozrejme aj tu je dôležité brať do úvahy vekové charakteristiky detí. Pri katechéze väčších detí možno veľmi často využiť nejaké aktuálne udalosti, alebo knihu. A možno aj ony samy sa iniciatívne obrátia na rodičov s otázkami. Pri malých deťoch možno využiť náboženskú výchovu, ktorú majú v škole alebo vo

farnosti, preopakovať s nimi čo preberali, alebo zaujímavým spôsobom sa sústrediť na tie body, ktoré ešte neboli dostatočne vysvetlené. Keď rodičia prejavia úctu a lásku k učeniu Cirkvi, pomôže to aj deťom lepšie chápať význam štúdia Kristovej náuky.

Ďalej je veľmi dôležité pomáhať deťom, aby v sebe rozvíjali cnosti. Pokiaľ sa k nábožnosti a katechéze nepridajú aj pevné ľudské cnosti, dieťa bude vo svojich myšlienkach a citoch nakoniec reflektovať len svoj vlastný spôsob život, a nebude sa riadiť tým, čo mu hovorí rozum formovaný vierou. Pri formácii cností je potrebné klásť dôraz na sebadisciplínu, usilovnú prácu, veľkodušnosť, štedrosť a miernosť. Stotožnenie sa s týmito hodnotami pozdvihuje ľudskú bytosť nad jej púhe fyzické chútky, dáva človeku jasnejšiu myseľ, umožňuje mu lepšie uchopiť realitu duchovna. Rodičia

vychovávajúci deti bez reálnej disciplíny, tí ktorí im nikdy nevedia povedať „nie“, vo všetkom plniaci ich očakávania, nakoniec môžu zatvoriť dvere duchovna pred svojimi deťmi.

Takáto benevolentná výchova – aj keď je napohľad prejavom lásky – je častokrát len neochotou vyvinúť väčšie úsilie pri efektívnej výchove detí, neochotou určiť hranice ich chútkam, učiť ich poslušnosti a trpezlivosti. A keďže túžby a chútky, propagované konzumnou spoločnosťou, nemožno nikdy uspokojiť, deti im ľahko podľahnú a stávajú sa rozmarnými egoistami, ocitnú sa v špirále hľadania len samého seba, bez ľudských cnosti a záujmu o iných ľudí. Ak dieťa vyrastá v prostredí, ktoré uspokojuje všetky jeho rozmarny, zadúša to v ňom duchovný život a temer to znemožňuje sebadarovanie a oddanosť.

A nakoniec je potrebné brať do úvahy tlaky dnešnej spoločnosti, ktoré môžu byť veľmi presvedčivé. Poznáme veľa prípadov detí vyrastajúcich aj v dobrých, veriacich rodinách, ktoré stratili vieru vplyvom prostredia, na ktoré neboli pripravené. Rodičia musia preto starostlivo zvažovať, do akej školy pošlú svoje deti. Musia hľadať, ale aj pomôcť vytvárať také vzdelávacie inštitúcie, ktoré podporujú rast vo viere a v ľudských cnostiach. Úlohu rodičov tu možno prirovnať k tomu, čo sa deje v záhrade. My nedávame rastlinkám rásť, len zabezpečujeme potrebnú závlahu, hnojivo a vhodnú atmosféru.

Svätý Josemaría raz vyslovil rodičom takúto radu: „Neskrývajte svoju vieru, zbožnosť. Konajte priamo, otvorene. Tak sa to naučia aj vaše deti a budú pre vás korunou a radosťou až do pokročilého veku.“ (6)

A. Aguiló

Poznámky:

[1] Sv. Josemaría, Na besede v Retamare, Madrid, 28. októbra 1972.

[2] Benedikt XVI., Príhovor počas vigílie pred Svätovým dňom mládeže v Kolíne, 20. augusta 2005.

[3] Rozhovory s Monsignorom Escrivá de Balaguer.

[4] Tamtiež.

[5] Ísť s Kristom, J. Escrivá.

[6] Sv. Josemaría, Na besede v Pozoalbero, Jerez de la Frontera, 12. novembra 1972.

opusdei.us/Alfonso Aguiló

pdf | document generated
automatically from [https://opusdei.org/
sk-sk/article/odovzdavanie-viery-v-
rodine-i/](https://opusdei.org/sk-sk/article/odovzdavanie-viery-v-rodine-i/) (02.04.2026)